విషయసూచికా

★

ఓమ్

శ్రీసద్గురు శ్శరణమ్

వేదాంత పంచదశీ

సారసంగ్రహరత్నావళీ

1. ప్రత్యక్తత్త్వవివేకః

1 ◆ నమ శ్శ్రీశంకరానంద । గురుపాదాంబుజన్మనే
సవిలాసమహామోహ । గ్రాహగ్రాసైకకర్మణే. ౧

2 ◆ తత్పాదాంబురుహద్వంద్వ । సేవానిర్మలచేతసామ్
సుఖబోధాయ తత్త్వస్య । వివేకోఽయం విధీయతే. ౨

3 * శబ్దస్పర్శాదయో వేద్యా । వైచిత్ర్యా జ్జాగరే పృథక్
తతో విభక్తా త త్సంవి । దైకరూప్యా న్న భిద్యతే. ౩

4 తథా స్వప్నేఽత్ర వేద్యం తు । నే స్థిరం జాగరే స్థిరమ్
తద్భేదోఽత స్తయో స్సంవి । దేకరూపా న భిద్యతే. ౪

5 సుప్తోత్థితస్య సౌషుప్త । తమోబోధో భవే త్స్మృతిః
సా చావబుద్ధవిషయా । పబుద్ధం త త్తదా తమః. ౫

6 స బోధో విషయా ద్భిన్నో । న బోధా త్స్వప్నబోధవత్
ఏవం స్థానత్రయే ప్యేకా । సంవి త్తద్వ ద్దినాంతరే. ౬

7 * మాసాబ్దయుగకల్పేషు । గతాగమ్యే ష్వనేకధా
నోదేతి నాస్త మే త్యేకా । సంవి దేషా స్వయంప్రభా. ౭

8 ఆయ మాత్మా పరానందః । పరప్రేమాస్పదత్వతః
మానభూవం హి భూయాస । మితి ప్రేమాత్మ నీక్ష్యతే. ౮

9 * ఇత్థం సచ్చిత్పరానంద । ఆత్మా యుక్త్యా తథావిధమ్
పరం బ్రహ్మ తయో శ్చైక్యం । శ్రుత్యంతే షూపదిశ్యతే. ౧౦

10 అధ్యేతృవర్గమధ్యస్థ । పుత్రాధ్యయనశబ్దవత్
భానే ప్యభానం భానస్య । ప్రతిబంధేన యుజ్యతే. ౧౨

11 తస్య హేతు స్సమానాభి । హారః పుత్రధ్వనిశ్రుతౌ
ఇహానాది రవిద్యైవ । వ్యామోహైకనిబంధనమ్. ౧౪

12 చిదానందమయబ్రహ్మ । ప్రతిబింబసమన్వితా
తమోరజస్సత్త్వగుణా । ప్రకృతి ర్ద్వివిధా చ సా. ౧౫

13 సత్త్వశుద్ధ్యవిశుద్ధిభ్యాం । మాయావిద్యే చ తే మతే
మాయాబింబో వశీకృత్య।తాం స్యా త్సర్వజ్ఞ ఈశ్వరః. ౧౬

14 అవిద్యావశగ స్త్వన్య । స్తద్వైచిత్ర్యా దనేకధా
సా కారణశరీరం స్యా । త్ప్రాజ్ఞ స్తత్రాభిమానవాన్. ౧౭

15 తమః ప్రధానప్రకృతే । స్తద్భోగా యేశ్వరాజ్ఞయా
వియత్పవనతేజోఽంబు । భువో భూతాని జజ్ఞిరే. ౧౮

16 సత్త్వాంశైః పంచభి స్తేషాం । క్రమా ద్ధీంద్రియపంచకమ్
శ్రోత్రత్వగక్షిరసన । ఘ్రాణాఖ్య ముపజాయతే. ౧౯

17 తై రంతఃకరణం సర్వై । ర్వృత్తిభేదేన త ద్ద్వివిధా
మనో విమర్శరూపం స్యా।ద్బుద్ధి స్స్యా న్నిశ్చయాత్మికా. ౨౦

18 రజోఽంశైః పంచభి స్తేషాం।క్రమా త్కర్మేంద్రియాణి తు
వాక్పాణిపాదపాయూప । స్థాభిధానాని జజ్ఞిరే. ౨౧

19 తైస్సర్వై స్సహితైః ప్రాణో । వృత్తిభేదా త్స పంచధా
ప్రాణోఽపాన స్సమాన శ్చో । దానవ్యానౌ చ తే పునః. ౨౨

20 బుద్ధికర్మేంద్రియప్రాణ । పంచకై ర్మనసా ధియా
శరీరం సప్తదశభి । స్సూక్ష్మం తల్లింగ ముచ్యతే. ౨౩

21 ప్రాజ్ఞ స్తత్రాభిమానేన । తైజసత్వం ప్రపద్యతే
హిరణ్యగర్భతా మీశ । స్తయో ర్వ్యష్టిసమష్టితా. ౨౪

22 తద్భోగాయ పున ర్భోగ్య । భోగాయతనజన్మనే
పంచీకరోతి భగవాన్ । ప్రత్యేకం వియదాదికమ్. ౨౬

23 ద్విధా విధాయ చైకైకం । చతుర్ధా ప్రథమం పునః
స్వస్వేతరద్వితీయాంశై । ర్యోజనా త్పంచ పంచ తే. ౨౭

24 తై రండ స్తత్ర భువనం । భోగ్యభోగాశ్రయోద్భవః
హిరణ్యగర్భ స్స్థూలేఽస్మిన్ । దేహే వైశ్వానరో భవేత్. ౨౮

25 తైజసా విశ్వతాం యాతా । దేవతిర్యఙ్నరాదయః
తే పరాగ్దర్శినః ప్రత్య । క్తత్త్వబోధవివర్జితాః. ౨౯

26 ఉపదేశ మవాప్యైవ । మాచార్యా త్తత్త్వదర్శినః
పంచకోశవివేకేన । లభంతే నిర్వృతిం పరామ్. ౩౦

27 స్యా త్పంచీకృతభూతోత్థో । దేహ స్స్థూలోఽన్నసంజ్ఞకః
లింగే తు రాజసైః ప్రాణైః । ప్రాణః కర్మేంద్రియై స్సహ. ౩౧

28 సాత్త్వికై ర్ధీంద్రియై స్సాకం । విమర్శాత్మా మనోమయః
తైరేవ సాకం విజ్ఞాన । మయో ధీ ర్నిశ్చయాత్మికా. ౩౫

29 కారణే సత్త్వ మానంద । మయో మోదాదివృత్తిభిః
తత్తత్కోశైస్తు తాదాత్మ్యా । దాత్మా తత్తన్మయో భవేత్. ౩౬

30 అన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం। పంచకోశవివేకతః
స్వాత్మానం తత ఉద్ధృత్య। పరం బ్రహ్మ ప్రపద్యతే. ౩౭

31 అభానే స్థూలదేహస్య। స్వప్నే యద్భాన మాత్మనః
సోఽన్వయో వ్యతిరేక స్త। ద్భానేఽన్యానవభాసనమ్. ౩౮

32 లింగాభానే సుషుప్తౌ స్యా। దాత్మనో భాన మన్వయః
వ్యతిరేకస్తు తద్భానే। లింగ స్యాభాన ముచ్యతే. ౩౯

33 తద్వివేకా ద్వివిక్తా స్స్యుః। కోశాః ప్రాణమనోధియః
తే హి తత్ర గుణావస్థా। భేదమాత్రా త్పృథక్కృతాః. ౪౦

34 సుషుప్త్యభానే భానం తు। సమాధా వాత్మనోఽన్వయః
వ్యతిరేక స్త్వాత్మభానే। సుషుప్త్యనవభాసనమ్. ౪౧

35 పరాపరాత్మనో రేవం। యుక్త్యా సంభావితైకతా
త త్త్వ మస్యాదివాక్యై స్సా। భాగత్యాగేన లక్ష్యతే. ౪౩

36 సోఽయ మిత్యాదివాక్యేషు। విరోధా త్తదిదంతయోః
త్యాగేన భాగయో రేక। ఆశ్రయో లక్ష్యతే యథా. ౪౭

37 మాయాఽవిద్యే విహాయైవ। ముపాధీ పరజీవయోః
అఖండం సచ్చిదానందం। పరం బ్రహ్మైవ లక్ష్యతే. ౪౮

38 సవికల్పస్య లక్ష్యత్వే। లక్ష్యస్య స్యా దవస్తుతా
నిర్వికల్పస్య లక్ష్యత్వం। న దృష్టం న చ సంభవి. ౪౯

39 వికల్పో నిర్వికల్పస్య। సవికల్పస్య వా భవేత్
ఆద్యే వ్యాహతి రన్యత్రా। నవస్థాఽఽత్మాశ్రయాదయః ౫౦

40 వికల్పతదభావాభ్యా। మసంస్పృష్టాత్మవస్తుని
వికల్పితత్వలక్ష్యత్వ। సంబంధాద్యాస్తు కల్పితాః. ౫౨

11 * తథా సద్వస్తునో భేద । త్రయం ప్రాప్తం నివార్యతే
ఐక్యావధారణద్వైత । ప్రతిషేధై స్త్రిభిః క్రమాత్. ౨౧

12 ఏక మే వాద్వితీయం స । త్సిద్ధ మత్ర తు కేచన
విహ్వలా అస దే వేదం । పురాఽఽసీ ది త్యవర్ణయన్. ౨౬

13 గౌడాచార్యా నిర్వికల్పే । సమాధా వన్యయోగినామ్
సాకారబ్రహ్మనిష్ఠానా । మత్యంతం భయ మూచిరే. ౨౮

14 * అస్పర్శయోగో నా మైష । దుర్దర్శ స్సర్వయోగిభిః
యోగినో బిభ్యతి హ్యస్మా । దభయే భయదర్శినః. ౨౯

15 సతోఽపి నామరూపే ద్వే । కల్పితే చే త్తదా వద
కుత్రేతి నిరధిష్ఠాన । విభ్రమః క్వచి దీక్ష్యతే. ౩౫

16 కాలాభావే పురేత్యుక్తిః । కాలవాసనయా యుతమ్
శిష్యం ప్రత్యేవ తేనాత్ర । ద్వితీయం న హి శంక్యతే. ౩౮

17 • చోద్యం వా పరిహారో వా । క్రియతాం ద్వైతభాషయా
అద్వైతభాషయా చోద్యం । నాస్తి నాపి తదుత్తరమ్. ౩౯

18 * తదా స్తిమితగంభీరం । న తేజో న తమ స్తతమ్
అనాఖ్య మనభివ్యక్తం । స త్కించి దవశిష్యతే. ౪౦

19 • సద్బుద్ధి రపి చే న్నాస్తి, మా స్త్వస్య స్వప్రభత్వతః
నిర్మనస్కత్వసాక్షిత్వా । త్సన్మాత్రం సుగమం నృణామ్. ౪౧

20 • నిస్తత్త్వా కార్యగమ్యాఽస్య । శక్తి ర్మాయాఽగ్నిశక్తివత్
నహి శక్తిం క్వచి త్కశ్చి । ద్బుధ్యతే కార్యతః పురా. ౪౭

21 నిరంశేఽ ప్యంశ మారోప్య । కృత్స్నేఽంశే వేతి పృచ్ఛతః
తద్భాషయోత్తరం బ్రూతే । శ్రుతి శ్శ్రోతృహితైషిణీ. ౫౮

22 • సత్తత్త్వ మాశ్రితా శక్తిః । కల్పయే త్సతి విక్రియాః
వర్ణా భిత్తిగతా భిత్తౌ । చిత్రం నానావిధం యథా. ౫౯

23 * సతో వ్యోమత్వ మాపన్నం । వ్యోమ్న స్సత్తాం తు లౌకికాః
తార్కికా శ్చావగచ్ఛంతి। మాయాయా ఉచితం హి తత్. ౬౪

24 • ఏవం శ్రుతివిచారా త్ప్రాక్ । యథా య ద్వస్తు భాసతే
విచారేణ విపర్యేతి । తత స్త చ్చింత్యతాం వియత్. ౬౬

25 • సద్వ స్త్వధికవృత్తిత్వా । ద్ధర్మి వ్యోమ్నస్తు ధర్మతా
ధియా సతః పృథక్కారే । బ్రూహి వ్యోమ కిమాత్మకమ్. ౬౭

26 • ధ్యానా న్మనా ద్వ్యక్తితోఽపి । రూఢే భేదే వియత్సతోః
న కదాచి ద్వియ త్సత్యం । సద్వస్తు చ్ఛిద్రవ న్న చ. ౭౪

27 * ఏవ మాకాశమిథ్యాత్వే । సత్సత్యత్వే చ వాసితే
న్యాయే నానేన వాయ్వాదేః । సద్వస్తు ప్రవివిచ్యతామ్. ౭౭

28 ని స్తత్త్వరూపతై వాత్ర । మాయా త్వస్య ప్రయోజికా
సా శక్తికార్యయో స్తుల్యా । వ్యక్తావ్యక్తత్వభేదినోః. ౮౪

29 సదస త్త్వవివేకస్య । ప్రస్తుతత్వా త్స చింత్యతామ్
అసతోఽవాంతరో భేద। అస్తాం తచ్చింతయాఽత్ర కిమ్? ౮౫

30 * బ్రహ్మాండలోకదేహేషు । సద్వస్తుని పృథక్కృతే
అసంతోఽండాదయో భాంతు । తద్భానే పీహ కా క్షతిః? ౯౭

31 • సాంఖ్యకాణాదబౌద్ధాద్యై । ర్జగద్భేదో యథా యథా
ఉత్ప్రేక్ష్యతే నైకయుక్త్యా । భవ త్వేష తథా తథా. ౧౦౦

32 • ద్వైతావజ్ఞా సుస్థితా చే । దద్వైతే ధీ స్స్థిరా భవేత్
స్థైర్యే తస్యాః పుమా నేష । జీవన్ముక్త ఇతీర్యతే. ౧౦౧

41 ఇత్థం వాక్యై స్తదర్థాను। సంధానం శ్రవణం భవేత్
యుక్త్యా సంభావితత్వానుసంధానం మననం తు తత్. ౩౭

42 తాభ్యాం నిర్విచికిత్సేఽర్థే। చేతస స్థాపితస్య యత్
ఏకతానత్వ మేత ద్ధి। నిదిధ్యాసన ముచ్యతే. ౩౮

43 ధ్యాతృధ్యానే పరిత్యజ్య। క్రమా ద్ధ్యేయైకగోచరమ్
నివాతదీపవ చ్చిత్తం। సమాధి రభిధీయతే. ౩౯

44 వృత్తీనా మనువృత్తిస్తు। ప్రయత్నా త్ప్రథమాదపి
అపృష్టాసకృదభ్యాస। సంస్కారసచివా ద్భవేత్. ౩౯

45 ధర్మమేఘ మిమం ప్రాహు। స్సమాధిం యోగవిత్తమాః
వర్ష త్యేష యతో ధర్మా। మృతధారా స్సహస్రశః. ౬౦

46 అమునా వాసనాజాలే। నిశ్శేషం ప్రవిలాపితే
సమూలోన్మూలితే పుణ్య। పాపాఖ్యే కర్మసంచయే. ౬౧

47 వాక్య మప్రతిబద్ధం స। త్ప్రాక్పరోక్షావభాసితే
కరామలకవ ద్బోధ। మపరోక్షం ప్రసూయతే. ౬౨

48 పరోక్షం బ్రహ్మవిజ్ఞానం। శాబ్దం దేశికపూర్వకమ్
బుద్ధిపూర్వకృతం పాపం। కృత్స్నం దహతి వహ్నివత్. ౬౩

49 * అపరోక్షాత్మవిజ్ఞానం। శాబ్దం దేశికపూర్వకమ్
సంసారకారకాజ్ఞాన। తమస శ్చండభాస్కరః. ౬౪

50 ఇత్థం తత్త్వవివేకం। విధాయ విధివ న్మన స్సమాధాయ
విగళితసంసృతిబంధః। ప్రాప్నోతి పరం పదం
నరో న చిరాత్. ౬౫

2. పంచభూతవివేకః

1 సదద్వైతం శ్రుతం య త్త్వపంచభూతవివేకతః
బోద్ధుం శక్యం తతో భూత । పంచకం ప్రవివిచ్యతే. ౧

2 శబ్దస్పర్శౌ రూపరసౌ । గంధో భూతగుణా ఇమే
ఏకద్విత్రిచతుష్పంచ । గుణా వ్యోమాదిషు క్రమాత్. ౨

3 శ్రోత్రం త్వ క్చక్షుషీ జిహ్వా ఘ్రాణం చేంద్రియపంచకమ్ ౬
కర్ణాదిగోళకస్థం త । చ్ఛబ్దాదిగ్రాహకం క్రమాత్. ౭

4 వచో చోక్త్యాదానగమన । విసర్గానందకాః క్రియాః
కృషివాణిజ్యసేవాద్యాః । పంచ స్వంతర్భవంతి హి. ౧౦

5 వాక్పాణిపాదపాయూప । స్థై రక్షై స్తత్క్రియాజనిః
ముఖాదిగోళకే ష్వాస్తే । త త్కర్మేంద్రియపంచకమ్. ౧౧

6 మనో దశేంద్రియాధ్యక్షం । హృత్పద్మ గోళకే స్థితమ్
తచ్చాంతఃకరణం బాహ్యే ష్వస్వాతంత్ర్య ద్వినేంద్రియైః.

7 అక్షే ష్వర్థార్పితే ష్వేత । ద్గుణదోషవిచారకమ్
స త్త్వం రజ స్తమ శ్చాస్య । గుణా విక్రియతే హి తైః. ౧౩

8 స్పష్టశబ్దాదియుక్తేషు । భౌతికత్వ మతిస్ఫుటమ్
అక్షాదావపి త చ్ఛాస్త్ర । యుక్తిభ్యా మవధార్యతామ్. ౧౪

9 ఏకాదశేంద్రియై ర్యుక్త్యా । శాస్త్రేణా ప్యవగమ్యతే
యావ త్కించి ద్భవే దేత । దిదంశబ్దోదితం జగత్.

10 ఇదం సర్వం పురా సృష్టే । రేక మే వాద్వితీయకమ్
స దే వాసీ న్నామరూపే । నాస్తా మిత్యారుణే ర్వచః.

33 * నీరోగ ఉపవిష్టో వా । రుగ్ణో వా విలుఠన్ భువి
మూర్ఛితో వా త్యజ త్వేష । ప్రాణాన్ భ్రాంతి
ర్న సర్వథా. ౧౦౬

34 * ప్రమాణోత్పాదితా విద్యా । ప్రమాణం ప్రబలం వినా
న నశ్యతి న వేదాంతా । త్ప్రబలం మాన మీక్ష్యతే. ౧౦౮

35 తస్మా ద్వేదాంతసంసిద్ధం । సదద్వైతం న బాధ్యతే
అంతకాలేఽ ప్యతో భూత । వివేకా న్నిర్వృతి స్థ్సితా. ౧౦౯

3. పంచకోశవివేకః

1 • గుహాహితం బ్రహ్మ య త్త । త్పంచకోశవివేకతః
బోద్ధుం శక్యం తతః కోశ । పంచకం ప్రవివిచ్యతే. ౧

2 • దేహా దభ్యంతరః ప్రాణః । ప్రాణా దభ్యంతరం మనః
తతః కర్తా తతో భోక్తా । గుహా సేయం పరంపరా. ౨

3 * నను దేహ ముపక్రమ్య । నిద్రానందాంతవస్తుషు
మాభూ దాత్మత్వ మన్య స్తు । న కశ్చి దనుభూయతే. ౧౧

4 * బాఢం నిద్రాదయ స్సర్వేఽ । నుభూయంతే న చేతరః
తథా ప్యేతేఽనుభూయంతే । యేన తం కో నివారయేత్. ౧౨

64 • స్వయమే వానుభూతిత్వా । ద్విద్యతే నానుభావ్యతా
జ్ఞాతృజ్ఞానాంతరాభావా । దజ్ఞేయో న త్వసత్తయా. ౧౩

65 న వేత్తి వేద్యం త త్సర్వం । నాన్య స్తస్యాస్తి వేదితా
విదితావిదితాభ్యాం త । త్పృథ గ్బోధస్వరూపకమ్. ౧౮

7 • బోధేఽప్యనుభవే యస్య । న కథంచన జాయతే
తం కథం బోధయే చ్ఛాస్త్రం । లోష్టం నరసమాకృతిమ్?౧౯

8 • జిహ్వా మేఽస్తి న వేత్యుక్తి । ర్లజ్జాయై కేవలం యథా
న బుద్ధ్యతే మయా బోధో । బోద్ధవ్య ఇతి తాదృశీ. ౨౦

9 * యస్మిన్ యస్మి న్నస్తి లోకే । బోధ స్తత్తదుపేక్షణే
య ద్బోధమాత్రం త ద్బ్రహ్మే । త్యేవంధీ ర్బ్రహ్మనిశ్చయః.

10 పంచకోశపరిత్యాగే । సాక్షిబోధావశేషతః
స్వస్వరూపం స ఏవ స్యాత్। శూన్యత్వం తస్య దుర్ఘటమ్. ౨౨

11 విషయీ నాక్షివిషయః । స్వత్వా న్నాస్య పరోక్షతా. ౨౭
అవేద్యోఽ ప్యపరోక్షోఽతః । స్వప్రకాశో భవ త్యయమ్. ౨౮

12 * ఇదం రూపం తు య ద్యావత్ । త త్త్యక్తుం శక్యతేఽఖిలమ్
అశక్యోఽహ్యనిదంరూప । స్స ఆత్మా బాధవర్జితః. ౩౩

13 * న వ్యాపిత్వా ద్దేశతోఽన్తో । నిత్యత్వా న్నాపి కాలతః
న వస్తుతోఽపి సార్వాత్మ్యా। దానంత్యం బ్రహ్మణి త్రిధా. ౩౫

14 సత్యం జ్ఞాన మనంతం య । ద్బ్రహ్మ త ద్వస్తు తస్య తత్
ఈశ్వరత్వం చ జీవత్వ । ముపాధిద్వయకల్పితమ్. ౩౭

15 * తచ్ఛక్త్యుపాధిసంయోగాత్ । బ్రహ్మై వేశ్వరతాం వ్రజేత్. ౪౦
కోశోపాధివివక్షాయాం । యాతి బ్రహ్మైవ జీవతామ్. ౪౧

16 * పుత్రాదే రవివక్షాయాం । న పితా న పితామహః
తద్వ న్నేశో నాపి జీవః । శక్తికోశావివక్షణే. ౫౦

17 * య ఏవం బ్రహ్మ వే దైష । బ్రహ్మైవ భవతి స్వయమ్
బ్రహ్మణో నాస్తి జన్మాతః । పున రేష న జాయతే. ౫౨

4. ద్వైతవివేకః

1 • ఈశ్వరేణాపి జీవేన । సృష్టం ద్వైతం వివిచ్యతే
వివేకే సతి జీవేన । హేయో బంధ స్స్ఫుటీభవేత్. ౧

2 చైతన్యం య దధిష్ఠానం । లింగదేహశ్చ యః పునః
చిచ్ఛాయా లింగదేహస్థా । తత్సంఘో జీవ ఉచ్యతే. ౧౧

3 మాహేశ్వరీ తు మాయా యా । తస్యా నిర్మాణశక్తివత్
విద్యతే మోహశక్తిశ్చ । తం జీవం మోహయ త్యసౌ. ౧౨

4 * మాయావృత్త్యాత్మకో హీశ । సంకల్ప స్సాధనం జనౌ
మనోవృత్త్యాత్మకో జీవ । సంకల్పో భోగసాధనమ్. ౧౯

5 ఈశనిర్మితమణ్యాదౌ । వస్తు న్యేకవిధే స్థితే
భోక్తృధీవృత్తినానాత్వా । త్తద్భోగో బహుధేష్యతే. ౨౦

6 • భార్యా స్నుషా ననాందా చ । యాతా మాతేత్యనేకధా
ప్రతియోగిధియా యోషి । ద్భిద్యతే న స్వరూపతః. ౨౩

7 * అన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం । ధీమయో జీవబంధకృత్
సత్యస్మిన్ సుఖదుఃఖే స్తః । తస్మి న్నసతి న ద్వయమ్. ౩౨

8 అసత్యపి చ బాహ్యార్థే । స్వప్నాదౌ బధ్యతే నరః
సమాధిసుప్తిమూర్ఛాసు । సత్య ప్యస్మి న్న బధ్యతే. ౩౩

64 బంధశ్చే న్మానసం ద్వైతం । త న్నిరోధేన శామ్యతి
అభ్యసే ద్యోగమే వాతో । బ్రహ్మజ్ఞానేన కిం వద. ౩౮

65 తాత్కాలికద్వైతశాంతా । వ ప్యాగామిజనిక్షయః
బ్రహ్మజ్ఞానం వినా న స్యా । దితి వేదాంతడిండిమః. ౩౯

11 * అనివృత్తే పీశసృష్టే । ద్వైతే తస్య మృషాత్మతామ్
బుద్ధ్వా బ్రహ్మద్వయం బోద్ధుం। శక్యం వస్త్వైక్యవాదినః. ౪౦

12 జీవద్వైతం తు శాస్త్రీయ । మశాస్త్రీయ మితి ద్విధా
ఉపాదదీత శాస్త్రీయ । మాతత్త్వ స్యావబోధనాత్. ౪౩

13 ఆత్మబ్రహ్మవిచారాఖ్యం । శాస్త్రీయం మానసం జగత్
బుద్ధే తత్త్వే తచ్చ హేయ । మితి శ్రుత్యనుశాసనమ్. ౪౪

14 అశాస్త్రీయమపి ద్వైతం । తీవ్రం మంద మితి ద్విధా
కామక్రోధాదికం తీవ్రం । మనోరాజ్యం తథేతరత్. ౪౮

15 ఉభయం తత్త్వబోధా త్ప్రాక్ । నివార్యం బోధసిద్ధయే
శమ స్సమాహితత్వం చ । సాధనేషు శ్రుతం తతః. ౫౦

16 బోధా దూర్ధ్వం చ తద్ధేయం । జీవన్ముక్తిప్రసిద్ధయే
కామాదిక్లేశబంధేన । యుక్తస్య న హి ముక్తతా. ౫౧

17 * బుద్ధాద్వైతసుతత్త్వస్య । యథేష్టాచరణం యది
శునాం తత్త్వదృశాం చైవ । కో భేదోఽశుచిభక్షణే. ౫౫

18 • త్యజ్యతా మేష కామాదిః । మనోరాజ్యే తు కా క్షతిః?
అశేషదోషబీజత్వాత్ । క్షతి ర్భగపతేరితా. ౫౮

19 శక్యం జేతుం మనోరాజ్యం । నిర్వికల్పసమాధితః
సుసంపాదః క్రమా త్సోఽపి । సవికల్పసమాధితః. ౬౧

20 • జితే తస్మి న్ వృత్తిశూన్యం । మన స్తిష్ఠతి మూ[illegible]
ఏతత్పదం వసిష్ఠేన । రామాయ బహుధేరితమ్. ౭౦

21 • ఏచారిత మలం శాస్త్రం । చిర ముద్గ్రాహితం మి[illegible]యమ్
సంత్యక్తవాసనా న్మౌనా । దృతే నాస్త్యుత్తమం పద[illegible] ౭౨

22 * దర్శనాదర్శనే హిత్వా । స్వయం కేవలరూపతః
యస్తిష్ఠతి స తు బ్రహ్మన్ । బ్రహ్మ, న బ్రహ్మవి త్స్వయమ్. ౨౨

23 జీవన్ముక్తేః పరా కాష్ఠా । జీవద్వైతవివర్జనాత్
లభ్యతేఽసౌ యతోఽత్రేద । మీశద్వైతా ద్వివేచితమ్. ౨౩

5. మహావాక్యవివేకః

1 * యేనేక్షతే శృణోతీదం । జిఘ్రతి వ్యాకరోతి చ
స్వాద్వస్వాదూ విజానాతి । త త్ప్రజ్ఞాన ముదీరితమ్. ౧

2 * చతుర్ముఖేంద్రదేవేషు । మనుష్యాశ్వగవాదిషు
చైతన్య మేకం బ్రహ్మాతః । ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మ మయ్యపి. ౨

3 * పరిపూర్ణః పరాత్మాఽస్మిన్ । దేహే విద్యాధికారిణి
బుద్ధే స్సాక్షితయా స్థిత్వా । స్ఫుర న్నహ మితీర్యతే. ౩

4 * స్వతః పూర్ణః పరాత్మాఽత్ర । బ్రహ్మశబ్దేన వర్ణితః
అస్మీత్యైక్యపరామర్శః । తేన బ్రహ్మ భవా మ్యహమ్. ౪

5 * ఏక మే వాద్వితీయం స । న్నామరూపవివర్జితమ్
సృష్టేః పురాఽధునా ప్యస్య । తాదృ క్త్వం త ది తీర్యతే. ౫

6 * శ్రోతు ర్దేహేంద్రియాతీతం । వ స్త్వత్ర త్వంపదేరితమ్
ఏకతా గ్రాహ్యతేఽసీతి । తదైక్య మనుభూయతామ్. ౬

7 * స్వప్రకాశాపరోక్షత్వ । మయ మిత్యు క్తితో మతమ్
64 అహంకారాదిదేహాంతా । త్ప్రత్యగాత్మేతి గీయతే. ౭

దృశ్యమానస్య సర్వస్య । జగత స్తత్త్వ మీర్యతే
65 బ్రహ్మశబ్దేన, త ద్బ్రహ్మ । స్వప్రకాశాత్మరూపకమ్. ౮

6. చిత్రదీపః

1 ♦ యథా చిత్రపటే దృష్ట । మవస్థానాం చతుష్టయమ్
పరమాత్మని విజ్ఞేయం । తథాఽవస్థాచతుష్టయమ్. ౧

2 * యథా ధౌతో ఘట్టితశ్చ । లాంఛితో రంజితః పటః
చి దంతర్యామీ సూత్రాత్మా । విరాడాత్మా తథేర్యతే. ౨

3 * స్వత శ్శుభ్రోఽత్ర ధౌత స్స్యాత్ । ఘట్టితోఽన్యవిలేపనాత్
మష్యాకారై ర్లాంఛిత స్స్యాత్ । రంజితో వర్ణపూరణాత్. ౩

4 * స్వత శ్చి, దంతర్యామీ తు । మాయావీ, సూక్ష్మసృష్టితః
సూత్రాత్మా, స్థూలసృష్ట్యైవ । విరా డిత్యుచ్యతే పరః. ౪

5 ♦ వస్త్రాభాసస్థితా న్వర్ణా । యద్వదాధారవస్త్రగా
వదం త్యజ్ఞా స్తథా జీవ । సంసారం చిద్గతం విదుః. ౮

6 ♦ ఆత్మాభాసస్య జీవస్య । సంసారో, నాత్మవస్తునః
ఇతి బోధో భవే ద్విద్యా । లభ్యతేఽసౌ విచారణాత్. ౧౧

7 * సదా విచారయే త్తస్మా । జ్జగజ్జీవపరాత్మనః
జీవభావజగద్భావ । బాధే స్వాత్మైవ శిష్యతే. ౧౨

8 * నాప్రతీతి స్తయో ర్బాధః । కింతు మిథ్యాత్వనిశ్చయః
నోచే త్సుషుప్తిమూర్చ్ఛాదౌ । ముచ్యే తాయత్నతో జనః. ౧౩

9 * పరమాత్మావశేషోఽపి । తత్సత్యత్వవినిశ్చయః
న జగద్విస్మృతి, ర్నోచేత్ । జీవన్ముక్తి ర్న సంభ... ౨౦

10 ♦ పరోక్షా చాపరోక్షేతి । విద్యా ద్వేధా విచారజా
తత్రాపరోక్షవిద్యాప్తౌ । విచారోఽయం సమాప్యతే. ...౨

11 కూటస్థో బ్రహ్మ జీవేశా । విత్యేవం చి చ్చతుర్విధా
ఘటాకాశమహాకాశౌ । జలాకాశాభ్రఖే యథా. ౧౮

12 ఘటావచ్ఛిన్నఖే నీరం । య త్తత్ర ప్రతిబింబితః
సాభ్రనక్షత్ర ఆకాశో । జలాకాశ ఉదీర్యతే. ౧౯

13 మహాకాశస్య మధ్యే య । న్మేఘమండల మీక్ష్యతే
ప్రతిబింబతయా తత్ర । మేఘాకాశో జలే స్థితః. ౨౦

14 మేఘాంశరూప ముదకం । తుషారాకారసంస్థితమ్
తత్ర స్వప్రతిబింబోఽయం । నీరత్వా దనుమీయతే. ౨౧

15 అధిష్ఠానతయా దేహ । ద్వయావచ్ఛిన్నచేతసః
కూటవ న్నిర్వికారేణ । స్థితః కూటస్థ ఉచ్యతే.

16 కూటస్థే కల్పితా బుద్ధిః । తత్ర చిత్ప్రతిబింబకః
ప్రాణానాం ధారణా జ్జీవః । సంసారేణ స యుజ్యతే. ౨౩

17 జలవ్యోమ్నా ఘటాకాశో । యథా సర్వ స్తిరోహితః
తథా జీవేన కూటస్థః । సోఽన్యోన్యాధ్యాస ఉచ్యతే. ౨౪

18 అయం జీవో న కూటస్థం । వివినక్తి కదాచన
అనాది రవివేకోఽయం । మూలావిద్యేతి గమ్యతామ్. ౨౫

19 స్వానుభూతి రవిద్యాయా । మావృతౌ చ ప్రపఞ్చితా
అతః కూటస్థచైతన్య । మవిరోధీతి తర్క్యతామ్. ౩౦

64 త చ్చే ద్విరోధి, కేనేయ । మావృతి ర్హ్యనుభూయతామ్
వివేకస్తు విరోధీ స్యా । త్తత్త్వజ్ఞానిని దృశ్యతామ్. ౩౨

65 ఆరోపితస్య దృష్టాంతే । రూప్యం నామ యథా తథా
కూటస్థాధ్యస్తవిక్షేప । నామాహ మితి నిశ్చయః. ౩౬

22 * చేతనాచేతనభిదా । కూటస్థాత్మకృతా న హి
కింతు బుద్ధికృతాభాస । కృతైవే త్యవగమ్యతామ్. ౪౫

23 ♦ యథా చేతన ఆభాసః । కూటస్థే భ్రాంతికల్పితః
అచేతనో ఘటాదిశ్చ । తథా తత్రైవ కల్పితః. ౪౬

24 తాదాత్మ్యాధ్యాస ఏవాత్ర । పూర్వోక్తావిద్యయా కృతః
అవిద్యాయాం నివృత్తాయాం । తత్కార్యం వినివర్తతే. ౫౨

25 * అవిద్యావృతితాదాత్మ్యే । విద్యయైవ వినశ్యతః
విక్షేపస్య స్వరూపం తు । ప్రారబ్ధక్షయ మీక్షతే. ౫౩

26 ♦ కూటస్థాదిశరీరాంత । సంఘాత స్యాత్మతాం జగుః
లోకాయతాః పామరాశ్చ । ప్రత్యక్షాభాస మాశ్రితాః. ౬౦

27 ♦ అణు ర్మహా న్మధ్యమో వే । త్యేవం తత్రాపి వాదినః
బహుధా వివదంతే హి । శ్రుతియుక్తిసమాశ్రయాః. ౭౮

28 ♦ ఇత్యుక్త్వా తద్విశేషే తు । బహుధా కలహం యయుః
అచిద్రూపో౽థ చిద్రూప । శ్చిదచిద్రూప ఇత్యపి. ౯౩

29 ♦ చిత్సన్నిధౌ ప్రవృత్తాయాః । ప్రకృతేర్హి నియామకమ్
ఈశ్వరం బ్రువతే యోగాః । స జీవేభ్యః పర శ్శ్రుతః. ౧౦౨

30 ♦ తత్రాపి కలహాయంతే । వాదిన స్స్వస్వయుక్తిభిః
వాక్యాన్యపి యథాప్రజ్ఞం । దార్ఢ్యా యోదాహరంతి హి. ౧౦౪

31 ♦ అంతర్యామిణ మారభ్య । స్థావరాంతేశవాదినః
సంత్యశ్వత్థార్కవంశాదేః । కులదైవత్వదర్శనాత్. ౧౧౩

32 మాయాం తు ప్రకృతిం విద్యా । న్మాయినం తు మహేశ్వరమ్
అస్యావయవభూతైస్తు । వ్యాప్తం సర్వ మిదం జగత్. ౧౨౪

55 ఆతపాభాతలోకో వా । పటో వా వర్ణపూరితః
సస్యం వా ఫలితం యద్వత్।తథా స్పష్టవపు ర్విరాట్. ౨౦౪

56 యథా యథోపాసతే తం । ఫల మీయు స్తథా తథా
ఫలోత్కర్షాపకర్షౌ తు । పూజ్యపూజానుసారతః. ౨౦౮

57 ము క్తిస్తు బ్రహ్మతత్త్వజ్ఞా । నాదే వాస్య న చాన్యథా
స్వప్నబోధం వినా నైవ । స్వస్వప్నో హీయతే యథా. ౨౦౦

58 • అద్వితీయబ్రహ్మతత్త్వే । స్వప్నోఽయ మఖిలం జగత్
ఈశజీవాదిరూపేణ । చేతనాచేతనాత్మకమ్. ౨౧౧

59 * ఆనందమయవిజ్ఞాన । మయా వీశ్వరజీవకౌ
మాయయా కల్పితా వేతౌ।తాభ్యాం సర్వం ప్రకల్పితమ్. ౨౧౨

60 • జీవేశయో ర్మాయికయోః । పృథైవ కలహం యయుః. ౨౧౪
అనుశోచామ ఏవాన్యాక । న భ్రాంతై ర్వివదామహే. ౨౧౫

61 * తృణార్చకాదియోగాంతా । ఈశ్వరే భ్రాంతి మాశ్రితాః
లోకాయతాదిసాంఖ్యాంతా।జీవే విభ్రాంతి మాశ్రితాః. ౨౧౬

62 • అద్వితీయం బ్రహ్మతత్త్వం । న జానంతి యదా తదా
భ్రాంతా ఏవాఖిలా స్తేషాం।క్వ ము క్తిః క్వేహవా సుఖమ్? ౨౧౭

63 • ఉత్తమాధమభావ శ్చేత్ । తేషాం స్యా దస్తు తేన కిమ్ ?
స్వప్నస్థరాజ్యభిక్షాభ్యాం । న బుద్ధ స్స్పృశ్యతే ఖలు. ౨౧౮

64 * తస్మా న్ముముక్షుభి ర్నైవ । మతి ర్జీవేశవాదయోః
కార్యా కింతు బ్రహ్మతత్త్వం।విచార్యం బుధ్యతాంచ తత్. ౨౧౯

65 న తత్త్వమో రుభా వర్ధా । వస్మత్సిద్ధాంతతాం గతౌ
అద్వైతబోధనాయైవ । సా కక్ష్యా కాచి దిష్యతే. ౨౨౨

66 జలాభ్రోపాధ్యధీనే తే । జలాకాశాభ్రఖే తయోః
ఆధారౌ తు ఘటాకాశ । మహాకాశౌ సునిర్మలౌ. ౨౨౫

67 • ఏవ మానందవిజ్ఞాన । మయౌ మాయాధియో ర్వశౌ
తదధిష్ఠానకూటస్థ । బ్రహ్మణీ తు సునిర్మలే. ౨౨౬

68 * ఆత్మభేదో జగత్సత్య । మీశోఽన్య ఇతి చే త్త్రయమ్
త్యజ్యతే తై స్తదా సాంఖ్య । యోగవేదాంతసమ్మతిః. ౨౨౭

69 • న నిరోధో న చోత్పత్తిః । న బద్ధో న చ సాధకః
న ముముక్షు ర్నవై ముక్త । ఇత్యేషా పరమార్థతా. ౨౩౫

70 • మాయాఖ్యాయాః కామధేనో । ర్వత్సౌ జీవేశ్వరా వుభౌ
యథేచ్ఛం పిబతాం ద్వైతం । తత్త్వం త్వద్వైతమేవ హి. ౨౩౬

71 • కూటస్థబ్రహ్మణో ర్భేదో । నామమాత్రాదృతే న హి
ఘటాకాశమహాకాశౌ । వియుజ్యేతే నహి క్వచిత్. ౨౩౮

72 యేవదం తీర్థ మేతేఽపి । భ్రామ్యంతేఽవిద్యయాఽత్ర కిమ్?
న; యథాపూర్వ మేతేషా । మత్ర భ్రాంతే రదర్శనాత్. ౨౩౯

73 నాద్వైత మపరోక్షం చే । న్న చిద్రూపేణ భాసనాత్
అశేషేణ న భాతం చేత్ । ద్వైతం కిం భాసతేఽఖిలమ్. ౨౪౨

74 అచింత్యరచనారూపం । మాయైవ సకలం జగత్
ఇతి నిశ్చిత్య వస్తుత్వ । మద్వైతే పరిశేష్యతామ్. ౨౪౬

75 యదా సర్వే ప్రభిద్యంతే । హృదయగ్రంథయ స్త్వితి
కామా గ్రంథిస్వరూపేణ । వ్యాఖ్యాతా వాక్యశేషతః. ౨౬౦

76 * అహంకారచిదాత్మానా । వేకీకృ త్యావివేకతః
ఇదం మే స్యా, దిదం మే స్యా । దితీచ్ఛాః కామశబ్దితాః. ౨౬౧

33 ఇతి శ్రుత్యనుసారేణ । న్యాయ్యో నిర్ణయ ఈశ్వరే
తథా స త్యవిరోధ స్స్యాత్ । స్థాపరాంతేశవాదినామ్. ౧౨౯

34 * తుచ్ఛాఽనిర్వచనీయా చ । వా స్తవీ చే త్యసౌ త్రిధా
జ్ఞేయా మాయా త్రిభి ర్బోధైః । శ్రౌతయౌ క్తికలౌకికైః.౧౩౦

35 అస్య సత్త్వ మసత్త్వం చ । జగతో దర్శయ త్యసౌ
ప్రసారణాచ్చ సంకోచా । ద్యథా చిత్రపట స్తథా. ౧౩౧

36 • అస్వతంత్రా హి మాయా స్యా । దప్రతీతే ర్వినా చితమ్
స్వతంత్రాఽపి తథైవ స్యా । దసంగ స్యాన్యథాకృతేః.౧౩౨

37 కూటస్థాసంగ మాత్మానం । జగత్త్వేన కరోతి సా
చిదాభాసస్వరూపేణ । జీవేశావపి నిర్మమే. ౧౩౩

38 • న నిరూపయితుం శక్యా । విస్పష్టం భాసతే చ యా
సా మాయే తీంద్రజాలాదౌ । లోకా స్సంప్రతిపేదిరే. ౧౪౧

39 • నిరూపయితు మారబ్ధే । నిఖిలైరపి పండితైః
అజ్ఞానం పురత స్తేషాం । భాతి కక్ష్యాసు కాసుచిత్. ౧౪౩

40 • నిరుక్తా వభిమానం తే । వధతే తార్కికాదయః
హర్షమిశ్రాదిభి స్తే తు । ఖండనాదౌ సుశిక్షితాః. ౧౪౬

41 • అచింత్యరచనాశ క్తి । బీజం మాయేతి నిశ్చిను
మాయాబీజం తదే వైకం । సుషుప్తా వనుభూయతే. ౧౫౧

42 జాగ్రత్స్వప్నజగ త్తత్ర । లీనం బీజ ఇవ ద్రుమః
తస్మా దశేషజగతో । వాసనా స్తత్ర సంస్థితాః. ౧౫౨

43 సాభాసమేవ తద్బీజం । ధీరూపేణ ప్రరోహతి
అతో బుద్ధౌ చిదాభాసో । విస్పష్టం ప్రతిభాసతే. ౧౫౪

44 మాయాభాసేన జీవేశౌ । కరోతీతి శ్రుతౌ శ్రుతమ్
మేఘాకాశజలాకాశా । వివ తౌ సువ్యవస్థితౌ. ౧౫౫

45 * సౌషుప్త మానందమయం । ప్రక్రమ్యైవం శ్రుతి ర్జగౌ
ఏష సర్వేశ్వర ఇతి । సోఽయం వేదోక్త ఈశ్వరః. ౧౫౮

46 • విజ్ఞానమయరూపేణ । తత్ప్రవృత్తిస్వరూపతః
స్వశ క్త్యేశో విక్రియతే।మాయయా భ్రామణం హి తత్.౧౭౬

47 • నార్థః పురుషకారేణే । త్యేవం మా శంక్యతాం యతః
ఈశః పురుషకారస్య । రూపేణాపి వివర్తతే. ౧౭౭

48 జగద్యోని ర్భవే దేషః । ప్రభవాప్యయకృత్త్వతః
ఆవిర్భావతిరోభావా । వుత్పత్తిప్రలయౌ మతౌ. ౧౮౨

49 రాత్రిఘస్రౌ సుప్తిబోధా । వున్మీలననిమీలనే
తూష్ణీంభావమనోరాజ్యే । ఇవ సృష్టిలయా విమౌ. ౧౮౫

50 అన్యోన్యాధ్యాస మత్రాపి । జీవకూటస్థయో రివ
ఈశ్వరబ్రహ్మణో స్సిద్ధం । కృత్వా బ్రూతే సురేశ్వరః.౧౯౦

51 అన్యోన్యాధ్యాసరూపోఽసౌ । వన్నలిప్తపటో యథా
ఘట్టితే నైకతా మేతి । తద్వ ద్భ్రాంతై క్యకతాం గతః.౧౯౩

52 • మేఘాకాశమహాకాశౌ । వివిచ్యేతే న పామరైః
తద్వ ద్బ్రహ్మేశయో రైక్యం।పశ్యం త్యాపాతదర్శినః.౧౯౪

53 క్రమేణ యుగప ద్వైషా । సృష్టి ర్జ్ఞేయా యథాశ్రుతి
ద్వివిధశ్రుతిసద్భావాత్ । ద్వివిధస్వప్నదర్శనాత్. ౧౯౯

54 సర్వతో లాంఛితో మష్యా । యథా స్యా ద్ఘట్టితః పటః
సూక్ష్మాకారై స్తథేశస్య । వపు స్సర్వత్ర లాంఛితమ్. ౨౦౨

77 * అప్రవేశ్య చిదాత్మానం । పృథ క్పశ్య న్నహంకృతిమ్
ఇచ్ఛంస్తు కోటిపస్తూని । న బాధే గ్రంథిభేదతః. ౨౬౨

78 గ్రంథిభేదేఽపి సంభావ్యా । ఇచ్ఛాః ప్రారబ్ధదోషతః
బుద్ధ్వాపి పాపబాహుల్యా । దసంతోషో యథా తవ. ౨౬౩

79 • అహంకారగతేచ్ఛాద్యై । ర్దేహవ్యాధ్యాదిభి స్తథా
వృక్షాదిజన్మనాశై ర్వా । చిద్రూపాత్మని కిం భవేత్? ౨౬౪

80 * గ్రంథిభేదా త్పురా ప్యేవ । మితి చే త్త న్న విస్మర
అయమేవ గ్రంథిభేద । స్తవ తేన కృతీ భవాన్. ౨౬౫

81 • నైవం జానంతి మూఢాశ్చేత్।సోఽయం గ్రంథి ర్న చాపరః
గ్రంథితద్భేదమాత్రేణ । వైషమ్యం మూఢబుద్ధయోః. ౨౬౬

82 ప్రవృత్తౌ వా, నివృత్తౌ వా । దేహేంద్రియమనోధియామ్
న కించిదపి వైషమ్యా । ద స్త్యజ్ఞానివిబుద్ధయోః. ౨౬౭

83 వ్రాత్యశ్రోత్రియయో ర్వేద । పాఠాపాఠకృతా భిదా
నాహారాదా వ స్తి భేద । స్సోఽయం న్యాయోఽత్ర
యోజ్యతామ్. ౨౬౮

84 • అజ్ఞాత్వా శాస్త్రహృదయం । మూఢో వ క్త్యన్యథాఽన్యథా
మూర్ఖాణాం నిర్ణయ స్త్వాస్తా। మస్మత్సిద్ధాంత ఉచ్యతే. ౨౭౫

85 • వైరాగ్యబోధోపరమాః । సహాయా స్తే పరస్పరమ్
ప్రాయేణ సహ వ ర్తంతే । వియుజ్యేతే క్వచి త్క్వచిత్. ౨౭౬

86 తత్రయోఽప్యత్యంతపక్వా శ్చేత్ । మహత స్తపసః ఫలమ్
దురితేన క్వచి త్కించి । త్కదాచి త్ప్రతిబధ్యతే. ౨౮౨

87 ♦ వైరాగ్యోపరతీ పూర్ణే । బోధస్తు ప్రతిబధ్యతే
యస్య తస్య న మోక్షోఽ స్తి। పుణ్యలోక స్తపోబలాత్. ౨౮౩

88 * పూర్ణే బోధే తదన్యౌ ద్వౌ । ప్రతిబద్ధౌ యదా తదా
మోక్షో వినిశ్చితః కింతు । దృష్టదుఃఖం న నశ్యతి. ౨౮౪

89 * ఆరబ్ధకర్మనానాత్వాత్ । బుద్ధానా మన్యథాఽన్యథా
వర్తనం తేన శాస్త్రార్థే । భ్రమితవ్యం న పండితైః. ౨౮౭

90 ♦ జగచ్చిత్రం స్వచైతన్యే । పటే చిత్ర మివార్పితమ్
మాయయా త దుపేక్ష్యైవ । చైతన్యే పరిశేష్యతామ్. ౨౮౯

91 చిత్రదీప మిమం నిత్యం । యేఽనుసందధతే బుధాః
పశ్యంతోఽపి జగ చ్చిత్రం।తే ముహ్యంతి న పూర్వవత్. ౨౯౦

7. తృప్తిదీపః

1 * ఆత్మానం చే ద్విజానీయా । దయ మస్మీతి పూరుషః
కి మిచ్ఛ న్కస్య కామాయ । శరీర మనుసంజ్వరేత్ ? ౧

2 అస్యా శ్శ్రుతే రభిప్రాయ । స్సమ్య గత్ర విచార్యతే
జీవన్ముక్తస్య యా తృప్తి । స్సా తేన విశదాయతే. ౨

3 మాయాభాసేన జీవేశౌ । కరోతీతి శ్రుతత్వతః
కల్పితావేవ జీవేశౌ । తాభ్యాం సర్వం ప్రకల్పితమ్. ౩

4 ♦ సాధిష్ఠానో విమోక్షాదౌ । జీవోఽధిక్రియతే న తు
కేవలో నిరధిష్ఠాన । విభ్రాంతేః క్వా ప్యసిద్ధితః. ౬

5 ♦ అధిష్ఠానాంశసంయుక్తం । భ్రమాంశ మవలంబతే
యదా తదాఽహం సంసారీ । త్యేవ్యం జీవోఽభిమన్యతే. ౭

6 ♦ భ్రమాంశస్య తిరస్కారా । దధిష్ఠానప్రధానతా
యదా తదా చిదాత్మాఽహ । మసంగోఽస్మీతి బుధ్యతే. ౮

7 * నాసంగేఽహంకృతి ర్యుక్తా । కథ 'మస్మీతి' చే చ్ఛృణు
ఏకో ముఖ్యో ద్వా వముఖ్యా । విత్యర్థ స్త్రివిధోఽహమః. ౯

8 * అన్యోఽన్యాధ్యాస్తరూపేణ । కూటస్థాభాసయో ర్వపుః
ఏకీభూయ భవే న్ముఖ్యః । తత్ర మూఢైః ప్రయుజ్యతే. ౧౦

9 * పృథ గాభాసకూటస్థౌ । వముఖ్యౌ తత్ర తత్త్వవిత్
పర్యాయేణ ప్రయుంక్తేఽహం । శబ్దం లోకే చ వైదికే. ౧౧

10 ♦ కూటస్థోఽస్మీతి బోధోఽపి । మిథ్యా చే న్నేతి కో వదేత్?
నహి సత్యతయాఽభీష్టం । రజ్జుసర్పవిసర్పణమ్. ౧౬

11 ♦ తాదృశేనాపి బోధేన । సంసారో హి నివర్తతే
యక్షానురూపో హి బలి । రిత్యాహు ర్లౌకికా జనాః. ౧౭

12 * దేహాత్మజ్ఞానవత్ జ్ఞానం । దేహాత్మజ్ఞానబాధకమ్
ఆత్మన్యేవ భవే ద్యస్య । స నేచ్ఛన్నపి ముచ్యతే. ౨౦

13 ♦ పరోక్ష మపరోక్షం చ । జ్ఞాన మజ్ఞాన మి త్యదః
నిత్యాపరోక్షరూపేఽపి । ద్వయం స్యా ద్దశమే యథా. ౨౨

14 అజ్ఞానావృతివిక్షేప । ద్వివిధజ్ఞానతృప్తయః
శోకాపగమ ఇత్యేతే । యోజనీయా శ్చిదాత్మని. ౨౮

15 విక్షేపోత్పత్తితః పూర్వ । మపి విక్షేపసంస్కృతిః
అస్త్యేవ తదవస్థాత్వ । మవిరుద్ధం తత స్తయోః. ౩౯